

راه و رسم وصیت نمودن

وصیت بهترین راه رسیدن به کمال مطلق

م. ع . عطائی اصفهانی

سرشناسه: عطائی اصفهانی، محمد، عباس، ۱۳۲۷.
 عنوان و پدید آور: راه و رسم وصیت نمودن: وصیت بهترین راه رسیدن به کمال مطلق /
 تحقیق و تألیف م. ع. عطائی اصفهانی.
 مشخصات نشر: قم، انتشارات حضرت عباس علیه السلام، ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری: ۲۵۶ ص. ۱۴ × ۲۱ س. م.
 موضوع: وصیت - جنبه‌های قرآنی. موضوع: وصیت - جنبه‌های مذهبی - اسلام.
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیا. شابک: 8 - 018 - 261 - 600 - 978 - ISBN
 رده‌بندی کنگره: ۲۱۳۹۱ ر ۶۶ ع / ۷ / ۱۹۲ BP
 رده‌بندی دیویی: ۳۷۲ - ۲۹۷
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۶۸۱۱۲۳

انتشارات حضرت عباس علی‌ه

راه و رسم وصیت نمودن

وصیت بهترین راه رسیدن به کمال مطلق

تحقیق و تألیف: م. ع. عطائی اصفهانی

چاپ: اصیل

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۱

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای مؤلف محفوظ است

ISBN: 978 - 600 - 261 - 018 - 8

شابک: ۸ - ۰۱۸ - ۲۶۱ - ۶۰۰ - ۹۷۸

مرکز بخش انتشارات: قم/خیابان مولوی/مقابل بیمارستان آیه الله گلپایگانی(ره)/کتابسرای مهدی

تلفن: ۰۹۱۲۴۵۱۹۵۵۰ - ۰۳۵۱(۰۶۶۱۴۹۷۰)

مرکز بخش فرهنگ و تمدن: قم/خیابان شهدا(صفاییه)/کوچه (۲۸) بیگدلی/نبش کوچه هفتم/بلاک ۱۴۳

تلفن: ۰۹۱۲۷۵۴۴۶۹۷ - ۰۳۵۱(۰۷۸۳۰۸۹۸)

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
دقت در سیر نزولی آفرینش انسان.....	۱۰
دقت در سیر صعودی آفرینش انسان.....	۱۱
برخی از مراحل سیر صعودی انسان حقیقی.....	۱۲
آمادگی برای عالم ملکوت.....	۱۲
نگاهی گذرا به عالم پس از مرگ.....	۱۴
حسابرسی و خودسازی قبل از مرگ.....	۱۴
وصیت حقیقی تنها راه خودسازی و نیل به کمال.....	۲۰
با شرحی که گذشت بیازی به خوابیدن در قبر نیست.....	۲۱
بخش اول... راه و روش وصیت کردن و احکام آن.....	۲۳
سؤال ۱ - وصیت یعنی چه؟.....	۲۵
سؤال ۲ - آیا وصیت کردن واجب است؟.....	۲۷
وصیت فرمان اکید خداوند است.....	۲۸
فرموده‌های پیامبر و امامان معصوم درباره وصیت.....	۳۱
وصیت پیمان گرفتن از خدا برای قیامت است.....	۳۲
آثار مثبت وصیت.....	۳۳
یک خیال باطل و فکر اشتباه.....	۳۵
آیت الله اراکی آماده مرگ و بیش از یک قرن عمر بابرکت.....	۳۵
چرا مرگ را دوست نداریم.....	۳۷
اتمام حجت خدا، هنگام مرگ برای وصیت.....	۳۹

۶..... راه و رسم وصیت نمودن

- هنگام وصیت، خویشان تهیدست را فراموش نکنید..... ۴۱
- به جای وصیت خودت عمل کن..... ۴۲
- هیچ یک از وارثین به وصیت او عمل نکردند..... ۴۳
- بعد از هفتاد سال یک نماز..... ۴۵
- من سه کار مهم در حق تو کردم، تو برای خودت چه کردی؟..... ۴۷
- سؤال ۳ - آیا کسی که مال و ثروت ندارد همچنان باید وصیت کند؟..... ۴۹
- سؤال ۴ - وصیت چه فایده‌ای دارد؟..... ۵۱
- سؤال ۵ - وصیت‌های ما چه ضمانت اجرایی دارد؟..... ۵۴
- اجمالی از شرایط وصیت در کل مال (منهای ثلث)..... ۵۹
- یک راهنمای مهم برای کسانی که وصی موقت نیافتند..... ۶۰
- سؤال ۶ - چگونه وصیت کنیم تا عاقبت به خیر شویم؟..... ۶۲
- سؤال ۷ - آیا می‌توانم تمام اموال من را به خدا ببخشم؟..... ۶۳
- شخصی که تمام اموالش را در راه خدا بخشید مسلمان‌اش زیر سؤال است..... ۶۴
- سؤال ۸ - آیا می‌توانم وصیت کنم تمام مال من را در امور خیر مصرف کنند؟..... ۶۶
- اگر فرزندان بعد از تو بی‌نیاز باشد بهتر است یا فقیر و نیازمند است..... ۶۸
- سؤال ۹ - من هیچ وارثی ندارم آیا می‌توانم وصیت کنم اموال من را در اموری که تعیین می‌کنم صرف کنند؟..... ۷۱
- سؤال ۱۰ - چرا انسان نمی‌تواند تمام اموالش را وصیت کند؟..... ۷۴
- سؤال ۱۱ - آیا می‌توانم وصیت کنم سهم یکی از فرزندانم بیشتر از بقیه باشد؟..... ۷۸
- سؤال ۱۲ - آیا وارثین پس از قبول وصیت در هر حد و مقداری باشد می‌توانند از قبولشان برگردند؟..... ۸۳
- سؤال ۱۳ - اگر وصیت بیش از ثلث بود تکلیف وارثین چیست؟..... ۸۵

فهرست مطالب..... ۷

سؤال ۱۴ - شخصی مخارج چند ماه عیالش را نزد دیگری گذاشته و ... قبل از

پایان مدت از دنیا رفته و ... چه حکمی دارد؟..... ۸۹

سؤال ۱۵ - آیا احکام وصیت برای زن و مرد یکسان است یا فرق می‌کند؟..... ۹۳

سؤال ۱۶ - آیا وارثین حق اعتراض به مازاد بر ثلث را دارند یا نه؟..... ۹۶

سؤال ۱۷ - آیا مقدار ثلث در وصیت قطعی و غیر قابل تغییر است؟..... ۹۸

سؤال ۱۸ - مسئله توافق بین زن و شوهر در خصوص اموالی که به جا می‌گذارند

چه حکمی دارد؟..... ۱۰۲

بالا تر از خدا فکر کردن..... ۱۰۵

سؤال ۱۹ - وصیت‌های کلی، مبهم، مجهول و نامعلوم..... ۱۰۸

سؤال ۲۰ - کسی که از زبان افتاده و ... چگونه وصیت کند؟..... ۱۱۱

سؤال ۲۱ - نوشته‌های میت که خوانده می‌شود چه حکمی دارد؟..... ۱۱۵

سؤال ۲۲ - آیا کودکان هم وصیت دارند؟..... ۱۱۷

سؤال ۲۳ - ملاک وصیت به عبادات نماز و روزه چیست؟..... ۱۲۵

سؤال ۲۴ - آیا وصیت را می‌توان تغییر داد یا نه؟..... ۱۲۸

سؤال ۲۵ - رد مظالم یعنی چه و به چه تعلق می‌گیرد؟..... ۱۳۱

سؤال ۲۶ - سفارش قرآن و عترت به وصیت برای خویشان..... ۱۴۱

سؤال ۲۷ - آیا دیه مقتول جزء میراث محسوب می‌شود..... ۱۴۵

سؤال ۲۸ - آیا وصیت کسی که خودکشی کرده معتبر است؟..... ۱۴۹

بخش دوم... شرایط وصی شدن و احکام آن..... ۱۵۳

سؤال ۲۹ - آیا وصی شدن شرایطی دارد؟..... ۱۵۵

شرایط وصی در قرآن..... ۱۵۷

مهمترین ضمانت اجرای وصیت..... ۱۶۰

۸..... راه و رسم وصیت نمودن

سؤال ۳۰ - آیا وارثین در انتخاب وصی حق اعتراض دارند؟..... ۱۶۳

سؤال ۳۱ - آیا وارثین حق دارند وصیت‌های میت را تغییر دهند؟..... ۱۶۵

سؤال ۳۲ - آیا زن هم می‌تواند وصی شود؟..... ۱۶۹

سؤال ۳۳ - آیا وصی می‌تواند وصیت را رد کند؟..... ۱۷۵

سؤال ۳۴ - اگر میت چند وصیت‌نامه داشته باشد به کدامیک باید عمل کرد؟..... ۱۸۰

سؤال ۳۵ - اگر میت دو وصی داشت کدامیک مقدم‌اند؟..... ۱۸۲

سؤال ۳۶ - آیا وصی برای اجرای وصیت سهمی از میراث می‌برد؟..... ۱۸۴

سؤال ۳۷ - آیا شخص وصی در قبال وصایای میت ضمانتی دارد؟..... ۱۸۷

سؤال ۳۸ - آیا اگر وصی به وصیتهای میت عمل نکند میت مؤاخذه و عذاب

می‌شود؟..... ۱۹۲

وصیت مجوسی و عدالت‌مدار، اسلام..... ۲۰۰

اجرای وصیت یهودی و مسیحی..... ۲۰۱

سؤال ۳۹ - اگر کسی وصیت کرد چیزی از او را به شخصی بدهند و آن

شخص فوت کرده تکلیف چیست؟..... ۲۰۵

سؤال ۴۰ - آیا وصی می‌تواند با مال وارثین که ... تجارت کند؟..... ۲۱۴

سؤال ۴۱ - وصی کسانی که بدون وصیت از دنیا رفته یا می‌روند کیست؟..... ۲۱۹

سؤال ۴۲ - وصایت وصی از نظر زمانی محدود و معین است یا نامحدود؟..... ۲۲۷

حکم معامله یا مضاربه با مال یتیم..... ۲۲۹

سؤالات حاشیه‌ای..... ۲۳۶

وصیت‌نامه..... ۲۳۹

فهرست منابع کتاب..... ۲۵۵

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى خلق الموت والحياة لیبولنا ایتنا احسن عملا
و كتب علینا الرضیة على الوارث بما نرجوا أن یعمل بعد
إرتحالنا إلى من القرای من الشواب و أبواب الخیر ثم
الصلاة و السلام على خیر الامم خاتم الانبیاء و المرسلین
و عترته الطیبین الطاهرین لا سیما خاتمهم و عصارتهم
الامام الثانی عشر المهدی المنتظر حجة بن الحسن
العسکری عجل الله تعالى فرجه الشریف.

اما بعد؛ وصیت از جمله احکام اسلامی است که مقام و مرتبه اش در نزد
مسلمانان مجهول و ناشناخته مانده است، و لذا مسلمانان در اثر جهل به آثار
مثبت وصیت چندان اهمیتی به آن نداده و به سادگی و سهل انگاری از کنار آن
می گذرند.

اگر با اندیشه واقع بینانه و با چشم حقیقت یاب و نیز با امعان نظر محققانه
و تعمق حکیمانه به وصیت بنگریم به این حقیقت دست می یابیم که اگر
نگوییم وصیت (به معنای اصلی اش تنها راه نیل به کمال مطلق است؛ بی شک و

۱۰..... راه و رسم وصیت نمودن

تردید می‌گوییم وصیت حقیقی بهترین وسیله و نزدیک‌ترین راه نجات مسلمان از مهلکه‌های شیطانی و دام‌های مادی و غوطه‌وری در عالم خاکی، و نیز مصباح هدایت به ملکوت اعلی و سوق دادن وی به هستی مطلق است و این چیزی است که انسان‌های راستین (نه انسان‌نماها) به دنبال آن می‌گردند و مرتب در جست و جوی آن هستند.

دقت در سیر نزولی آفرینش انسان

قوله تعالی: ﴿ هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ

لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴾ سورة انسان، آیه ۱

آیا انسان به یاد می‌آورد زمانی را که چیزی قابل ذکر نبود.

﴿ هُوَ الَّذِي خَلَقْنَا مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ

ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا... ﴾ سورة بشر، آیه ۶۷

اوست که شما را از خاک آفرید، سپس از خاک را در بدن شما تبدیل به نطفه و نطفه را تبدیل به علقه نمود و پس از طی مراحل شما را به صورت طفل بیرون آورد...

﴿ أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا

تَرْجِعُونَ ﴾ سورة مؤمنون، آیه ۱۱۵

آیا گمان می‌کنید ما شما را بیهوده و بی‌هدف آفریده‌ایم و مجدداً به سوی ما باز نمی‌گردید؟

﴿ وَمَا خَلَقْتَ الْجِنَّةَ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾

من جن و انس را نیافریدم مگر برای شناخت و پرستش من.

« مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَ فِيهَا نُعِيدُكُمْ وَ مِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى »

سوره طه، آیه ۵۵

شما را از خاک آفریدیم و به خاک برمی گردانیم و باز دیگر شما را از خاک بیرون می آوریم.

دقت در سیر صعودی انسان

« ... وَ هُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ »

سوره فصلت، آیه ۲۱

اوست که اولین بار شما را آفرید و به سوی او خواهید رفت.

« كُلُّ نَفْسٍ ذَاتِ نَفْسٍ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ »

سوره عنکبوت، آیه ۵۷

هر موجودی طعم مرگ را می چشد و به جانب ما خواهید آمد.

« كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللهِ وَ كُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ »

سوره بقره، آیه ۲۸

چگونه به خدا کفر می ورزید و حال آنکه مرده بودید و خدا شما را زنده کرد، پس شما را میرانید، سپس زنده کرد، و در نهایت بازگشت شما به جانب او خواهد بود.

« مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَيَّ رُجُوكُمْ تُرْجَعُونَ »

سوره جاثیه، آیه ۱۵

هر که عمل نیک انجام دهد برای خودش انجام داده و هر که کار زشت و گناه انجام دهد آن هم دامن گیر خودش می شود، و بازگشت شما به جانب

پروردگارتان خواهد بود.

با دقت و تعمق در آیات فوق می‌بینیم خداوند تبارک و تعالی خط مشی انسان حقیقی را از عالم ناسوتی (عالم خاکی) تا عالم ملکوت و مافوق آن ترسیم نموده؛ مع‌ذلک این انسان جاهل و خیره‌سر کمترین توجهی به این ترسیم حکیمانه ننموده و خود را در عالم مادی که پست‌ترین عوالم است غوطه‌ور ساخته و از سیر صعودی بازمانده است.

برخی از مراحل سیر صعودی انسان حقیقی

۱ - ما شما را از هیچ آفریدیم.

۲ - ما شما را عاقل و باطل و بیهوده نیافریدیم، بلکه هدفمند آفریدیم.

۳ - هدف ما از آفرینش شما شناخت خدا و پرستش او بود.

۴ - بازگشت شما به عالم ملکوت و به جانب ما خواهد بود.

آمادگی برای عالم ملکوت

۵ - هنگام ترک دنیا و آمدن به عالم ملکوت شما را طهارت بخشد.

۶ - کسی که بی‌وصیت دنیا را ترک نماید، مثل زمان جاهلیت مرده است.

۷ - مؤمن به خدا، پیامبر و قیامت کسی است که هنگام خواب

وصیت‌نامه‌اش زیر سرش باشد.

وقتی انسان موارد فوق را پذیرفت و خود را سمعاً و طاعتاً مطیع و منقاد و

تسلیم اوامر و نواهی خدا دانست این را نیز می‌داند که سه وصیت دارد.

* - وصیت اول عقیدتی است؛ که مربوط به معتقدات دینی و مذهبی

وی در گذشته می‌شود که در دنیا چه عقاید و آرایسی نسبت به نظام هستی داشته است.

شیوه این وصیت را به طور کامل در آخر کتاب آورده‌ایم.

*** - وصیت دوم مالی و اخلاقی است؛** که مربوط به دنیا و جایی می‌شود که ۷۰-۶۰-۵۰ سال وابسته به آن بوده و اکنون می‌خواهد این علاقه و وابستگی به دنیا را قطع کند و به جایی دیگر برود.

مال، ثروت، اولاد، عیال و... مشمول این بخش از وصیت می‌شود، که مجموعه پرسش و پاسخ‌هایی که در این کتاب بیان شده متعلق به همین وصیت است.

یعنی همین‌طور که در این کتاب مشروحاً بیان کرده‌ایم، یک فرد مسلمان هنگام وصیت مالی و اخلاقی مرطبات و مکلف است مال و ثروت خود را محاسبه کند، و ببیند دارایی‌هایش چقدر مطالباتش بچه مبلغ؟ بدهکاری‌هایش چه اندازه؟ امانت مردم، و ردّ مظالم (یعنی مال و مالی که از طریق ظلم و جور تحصیل نموده) چه مقدار است؟! www.ketab.ir

سپس تحت عنوان وصیت؛ حل و فصل، دریافت و پرداخت، ادا و قضای این امور را بر عهده فرد یا افراد مورد اطمینانش بگذارد تا پس از مرگ وی به نحو شایسته اجرا کنند.

*** - وصیت سوم** مربوط به جایی است که چه بخواهد و چه نخواهد باید برود، در این وصیت اول باید اطلاعات نسبی از عالم پس از مرگ و جایی که می‌خواهد برود تحصیل نماید و بر اساس اطلاعاتی که تحصیل نموده، مایحتاج خود را در نظر بگیرد و به تهیه و فراهم آوردن آن بپردازد.

نگاهی گذرا به عالم پس از مرگ

قال الله الحكيم: ﴿وَلَيُسْئَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا

يَفْتَرُونَ﴾ سورة عنكبوت، آیه ۱۳

قطعاً و یقیناً روز قیامت با خشم و عتاب حاکمانه و سرزنش و ملامت از سستی، بی تفاوتی، سهل انگاری و بی توجهی انسان در انجام وظایف و تکالیف الهی سؤال می کنند.

و نیز برای اینکه نتواند حيله و نیرنگ های دنیایی خود را به کار گیرد و با زبانش منکر اعمال بی توجهی و سهل انگاری خود نسبت به اوامر و نواهی خداوند شود، هنگام سؤال بر دهانش مهر سکوت می زنیم.

﴿الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ

أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ سورة يس، آیه ۶۵

در آن روز مهر سکوت بر دهانشان می زنیم و اعضای بدنشان را به سخن می آوریم تا خودشان از عملکرد خود خبر دهند. به گناهای که مرتکب شده اند شهادت دهند.

حسابرسی و خودسازی قبل از مرگ

سپس فرموده های خاندان وحی را ملاحظه می کنند که مولای متقیان

علی علیه السلام فرموده است:

عباد الله، زنوا أنفسکم من قبل أن توزنوا، و حاسبوها من قبل أن تحاسبوا، و تنفسوا قبل ضيق الخناق، و انقادوا قبل عنف السياق، و اعلموا أنه من لم يعن علی نفسه حتی

يكون له منها واعظ و زاجر، لم يكن له من غيرها لا زاجر

و لا واعظ.^(۱)

ای بندگان خدا خود را بسنجید قبل از اینکه مورد سنجش قرار بگیرید، حساب خود را بررسی کنید پیش از آنکه پای میز محاکمه و محاسبه اعمال کشیده شوید.

(اکنون که در رفاه کامل به سر می‌برید و نفس شما به راحتی رفت و آمد می‌کند) قبل از اینکه مرگ به سراغ شما بیاید و گلوگاه شما را بگیرد و حلقوم شما را تحت فشار قرار دهد و راه نفس را بر شما تنگ کند، چاره‌اندیشی کنید و از راحتی امروز برای فردای خود توشه‌ای فراهم آورید.

قبل از اینکه به زور مورد انتقاد قرار بگیرید و دیگران اعمال شما را نقد کنند و اعمال زشت و گناهان شما را به رخ آورند، خودتان اعمال خویش را نقد کنید و تا زمان از دست نماند تائیدی‌های آن را برطرف سازید.

و این حقیقت را نیز بدانید، آن که خود کمک نکند و در صدد نجات خود نباشد و راهنما و منع‌کننده باطنی نداشته باشد، که او را از کارهای زشت و ناپسند بازدارد، راهنما، منع‌کننده و بازدارنده دیگری برای او نخواهد بود، وقتی انسان خودش به فکر نجات خودش نیست راهنمای دیگران تأثیری در او نخواهد گذاشت.

و نیز امام صادق علیه السلام فرموده‌اند:

فحاسبوا أنفسكم قبل أن تحاسبوا عليها، فإن للقيامة
خمسين موقفا، كل موقف مقداره ألف سنة، ثم تلا هذه

الآیة « فِی یَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِینَ أَلْفَ سَنَةٍ »^(۱)

خود را به محاسبه بکشید قبل از اینکه شما را پای میز محاکمه بکشند، هماننا روز قیامت را پنجاه ایستگاه هست و هر ایستگاهی هزار سال به طول می‌انجامد؛ سپس این آیه قرآن را تلاوت فرمودند که «در آن روزی که طولش پنجاه هزار سال خواهد بود»

پس از آیات و روایات فوق این حدیث قدسی را ملاحظه می‌نمایید که خداوند تبارک و تعالی می‌فرماید:

یابن آدم أكثر الزاد فإن الطريق بعيد بعيد، و جدد السفینه
فإن البحر عمیق عمیق، و خفف الحمل فإن الصراط دقیق
دقیق، و خفف العمل فإن الناقد بصیر بصیر، و آخر نومک
إلى القبر، و خفف الخوف إلى المیزان، و شهوتک إلى الجنة، و
راحتک إلى الآخرة، و فزنتک إلى الحور العين، و کن لى
أکن لک، و تقرب إلى بیسطة الدنیا، و تبعد عن النار
ببفض الفجار، و حب الأبرار فإن الله لا یضع أجر
المحسنین.^(۲)

❁ - ای فرزند آدم توشه راه را زیاد بردار که راه دور است دور.

❁ - کشتی و وسیله راحت را نوسازی کن و عیوبش را برطرف ساز که دریا عمیق است عمیق.

۱- تفسیر نورالثقلین، جلد ۵، صفحه ۴۱۳، ذیل آیه ۴، سورة معارج.

۲- کلمة الله، تألیف سید حسن شیرازی، صفحه ۴۷۱.

❖ - بار خود را سبک کن که راه باریک است باریک.

❖ - اعمالت را خالص، بی غلّ و غش، بی عیب و نقص کن که بازپرس بسیار تیزبین است تیزبین.

❖ - خوابت را برای خانه قبر بگذار (آنقدر بخوابی و کسی تو را صدا نزنند).

قبل از نماز صبح از خواب غافل کننده برخیز به لذت نفس پشت پا بزن و ساعتی به مناجات با رب العالمین بپرداز تا به لذتی فراتر از لذت نفس بررسی
اگر لذت ترک لذت بدانی دگر لذت نفس لذت ندانی
و در سایه ترک لذت مادی و گرویدن به لذت معنوی به مقامات عالیه دست یابی.

هر گنج سعادت که خدا داد، به حافظ

از سر دعای شب و ورد سحری بود

❖ - افتخار و به خود بالیدن را به زمانی محال کن که در مقابل میزان عدل الهی قرار می گیری، در آنجا پست و مقام، مال و منال، اصل و نسب، علم و بیان ... کارایی ندارد.

بسر سر قبر کسی رفتم و گفتم چوئی

گفت که احوال چه پرسى چو بیایى دانى

این نه آنجاست که پرسند ز شخص اصل و نسب

که تو فرزند گدا یا پسر خاقانى

رشوه و درهم و دینار نگیرند ز شخص

عمل خیر به کار آید اگر (بنمایى) بتوانى

۱۸..... راه و رسم وصیت نمودن

پای میزان عدل الهی سخن الهی از تکالیف الهیه است نماز، روزه، خمس، زکات، حج، امر به معروف ... سخن از کار خیر، خدمت خالصانه به جامعه و... است.

اگر هنگام سنجش اعمال کفه ثواب و کارهای نیک و عبادات واجبه و مستحبه تو سنگین تر از کفه مقابل است، جای افتخار، سربلندی و به خود بالیدن داری.

اما اگر کفه و نافرمانی های تو سنگین تر بود، نه تنها افتخاری نداری، بلکه شرمنده و سرافکننده به زیر خواهی بود.

❁ - شهوت و تمایلات نفسانیات را به بهشت محول کن.

تمایلات نفسانی نام شروع دنیا موقت، بی دوام، سریع السیر، خوش پیشواز و بد بدرقه است، انسان را تفریک می کند عقل، درک، شعور و ایمان آدمی را تحت فرمان می گیرد، وقتی کارش تمام شد و انسان به حال عادی برگشت عقل، شعور و ایمانش از اسارت شهوت و تمایلات نفسانی آزاد شد به خود می آید که ای داد و بیداد خود را فدای چه ... کرده در نتیجه شرمنده و خجل است.

اگر دیگران از کار او مطلع شوند و کار به دادگاه و مراجع قضایی برسد؛ شلاق، تازیانه، زندان و جریمه از یک سو، و رفتن آبرو و حیثیت فردی، اجتماعی، خانوادگی و طایفه ای از سوی دیگر او را از هستی ساقط کرده است. و چنانچه آن عمل از نظر دیگران پنهان باشد؛ پس از اینکه عقل، شعور و ایمانش سرجا آمد و فهمید چه کرده ... وجدان درونی او را عذاب می دهد که چرا اسباب دست شیطان شد و خود را حفظ نکرد...

اما شهوتی که در بهشت است؛ همیشگی، بی پایان و خوش پیشواز خواهد بود.

* - آسایش و راحتی را به جهان آخرت موکول کن.

* - لذت و خوش گذرانیات را برای آمیزش با حورالعین بگذار که لذت بخشی و روح افزایی اول و آخرش یکسان است.

* - ای پسر آدم! تو برای من باش و به من بیندیش تا من هم برای تو باشم.

* - اگر می خواهی به من نزدیک شوی، دنیا را سبک، بی مقدار و بی ارزش بدان و به من فکر کن.

* - اگر می خوام از آتش جهنم در امان باشی، بغض و کینه گنهکاران را در دل بیفزا و مهر و محبت و علاقه نیکوکاران را در دل تقویت نما؛ همانا خداوند پاداش نیکوکاران را خالص نمی کند.

اکنون به محاسبه نفس می پردازد

آری انسان بیدار پس از توجه کامل و تعمق دقیق آیات و روایات فوق به محاسبه نفس می پردازد و با خود می اندیشد اکنون که من خواهم به عالم ملکوت و جایگاه ابدی سفر کنم، چه توشه ای، چه وسیله آسایشی، چه روشنایی، چه و چه فراهم کرده است.

سپس خود را در مقابل میزان عدل الهی می پندارد که در پاسخ به این سؤال که با واجبات و تکالیف الهی و دستورالعمل های خداوند چگونه برخورد نمودی؟

با نماز و روزه چه کردی؟! با خمس و زکات چه برخوردی داشتی؟! با حج

۲۰..... راه و رسم وصیت نمودن

و امر به معروف و نهی از منکر چگونه عمل کردی؟! در برابر حلال و حرام الهی چه راهی را پیش گرفتی؟! نسبت به دین و ناموست چه رفتاری داشتی و چگونه با غیرت و تعصب از آنان دفاع نمودی؟!

و تو ای زن با حیا و عفت! با حجاب و عصمت، با محرم و نامحرم... چگونه رفتار کردی؟!

الی غیر ذلک از احکام الهی...

وقتی به گذشته‌اش می‌نگرد و عملکرد خود را بررسی می‌کند می‌بیند که وای به حالش کارهایی را انجام داده که هرگز نباید انجام می‌داد و کارهایی را انجام نداده که واجب بوده انجام دهد.

وصیت حقیقی تنها راه نجات و نیل به کمال

به هر حال طبق فرموده قرآن و عترت، خواب مرگ موقت و بیدار شدن معاد موقت است، بر همین اساس فرموده‌اند: مؤمن به خدا و پیامبر و قیامت، هنگام خواب وصیت‌نامه‌اش را زیر سرش می‌گذارد و می‌خوابد.

معنا و مفهوم این دستورالعمل این است هنگام خواب تصور کند عمرش به پایان رسیده و هم‌اکنون که سرش را بر بالش می‌گذارد، شب اول قبر و عالم برزخش شروع می‌شود و بازجوهای الهی بر بالینش حاضر شده از نماز، روزه، عبادات و آنچه گفته شد ... می‌پرسند.

* - از حرام و حلال و غش در معامله، خیانت به بیت‌المال، ظلم به زن، فرزندان، شوهر، همسایه، پدر و مادر و ... سؤال می‌کنند.

* - از گران‌فروشی، بی‌انصافی، بی‌عدالتی، کم‌کاری در محل کار، ...

✱ - از اسراف و تبذیر در کار، خواب، خوراک، پوشاک، شهوت، عیش و نوش.

✱ - و اگر زن است از خیانت به شوهر، تمکین نکردن به بهانه‌های واهی و بی‌اساس، از بیرون آمدن با آرایش و لباس مبتذل و اندام‌نما و لرزاندن بدن مردان و جوانان عزیب، از شوخی و مزاح با مرد اجنبی، از بی‌بند و باری و پرسه زدن در خیابان و بازار و ... می‌پرسند.

انسان مؤمن همه اینها را در نظر خود مجسم می‌کند و با خدای خود عهد می‌کند اگر صبح امشب صحیح و سالم از خواب بیدار شدم، به گناهان فوق نزدیک نشوم و نقطه مقابل آنها را انجام دهم؛ یعنی به عبادات و کارهای خیر بپردازم.

صبح فردا که صحیح و سالم از خواب برخاست، با خوشحالی و شادابی زایدالوصف که خداوند بر وی منت نهاده و او را زنده کرده و عمر تازه‌ای به او عطا فرموده، (طبق عهدی که با خدا بسته) به انجام واجبات و ترک محرمات می‌پردازد.

مع‌الوصف هر شب و روزی که یک گناه را کم کند و یک ثواب اضافه نماید، به همان اندازه به خدا نزدیک شده و کم‌کم در زمره بندگان خالص خدا درآمده بدون اینکه در قبر بخوابد.

با شرحی که گذشت نیازی به خوابیدن در قبر نیست

نقل می‌کنند برخی از عارف‌نماها قبری برای خود حفر کرده و شب‌ها در آن می‌خوابیدند و تا صبح این آیه را می‌خواندند.

﴿ ... رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحاً فِيمَا تَرَكْتُ ﴾

سورة مؤمنون، آیه ۹۹-۱۰۰

پروردگارا مرا به دنیا بازگردان، شاید عمل نیکی از آنچه ترک نمودم انجام دهم.
کار بی دلیل، بی اساس و برخلاف سیر و سلوک خاندان وحی بوده؛ زیرا
چنین کاری از هیچ یک از امامان معصوم نقل نشده است.

بنابراین کسی که معنا و مفهوم واقعی وصیت را به شرحی که گذشت بداند
و عمل کند، نیازی به قبر و روی خاک خوابیدن ... ندارد؛ بلکه اگر بر روی
تخت و تشک مناسب بخوابد و به صورتی که گفتیم عمل کند، و هر روز
گناهی کم و زانی را زیاد نماید، حتماً به خدا نزدیک تر خواهد شد.

حاصل کلام

حاصل کلام در این مقام مستأ طولانی این شد که طبق فرموده های قرآن
و عترت طاهره، بهترین وسیله خودسازی و ترقی و تکامل معنوی و نیز
نزدیک ترین راه رسیدن به کمال مطلق، وصیت به معنا و مفهوم حقیقی آن
است نه به معنا و مفهوم حرف و نوشتن.

نکته قابل توجه پیش از شروع مباحث کتاب:

ناگفته نماند آنچه در این مجموعه ملاحظه می کنید، درباره وصیت از
دیدگاه شرع مقدس اسلام و مستند به آیات قرآن و روایات معصومین است، و
اما قوانین مدنی و دولتی در این باره چه می گویند، بحثی است مجزا که در
کتاب مربوطه ارائه شده است.

اللهم وقتنا و جميع المؤمنين بالوصية الحقيقية المرضية لله تبارك و تعالی

م.ع. عطائی اصفهانی

۸ ربیع الثانی ۱۴۳۲ ه. ق. مطابق با ۱۱ اسفند ۱۳۹۰ ه. ش